

Enotni programski dokument za obdobje 2026–2028

Povzetek

Slika 1: [Enotni programski dokument za obdobje 2026–2028](#)

Enotni programski dokument je institucionalni splošni programski instrument Agencije Evropske unije za azil (EUAA) in se uporablja kot sklep o financiranju njenih operativnih dejavnosti. V njem je opredeljeno večletno in letno načrtovanje dejavnosti in virov agencije, kar zagotavlja usklajenost med strateškimi cilji, operativnimi dejavnostmi in dodeljevanjem virov.

Upravni odbor je Enotni programski dokument za obdobje 2026–2028 odobril 30. septembra 2025. Agencija bo v programskem obdobju prednost namenila učinkovitemu izvajanju pakta o migracijah in azilu (v nadaljnjem besedilu: pakt) ter izpolnjevanju svojih pooblastil za spremljanje, hkrati pa ohranila prožnost, potrebno za odzivanje na spreminjajoče se migracijske trende in morebitne krize, zaradi katerih bi lahko bile potrebne prilagoditve operativnih rezultatov in finančnega načrtovanja.

Strateški okvir

Enotni programski dokument za obdobje 2026–2028 je bil pripravljen v okviru nenehnega migracijskega pritiska in spreminjajočih se potreb na področju azila v državah članicah. Kljub napredku pri razvoju skupnega evropskega azilnega sistema so med državami članicami še vedno velike razlike v postopkovnih pristopih, stopnjah ugodno rešenih prošenj za azil, vrstah priznane zaščite in pogojih za sprejem za prosilce za mednarodno zaščito. Te razlike vplivajo na sekundarna gibanja in ogrožajo cilj zagotavljanja enotne obravnave prosilcev po vsej Uniji.

Pakt o migracijah in azilu si prizadeva odpraviti te pomanjkljivosti z okrepitevijo pripravljenosti, izboljšanjem odzivanja na krize in doseženim učinkovitejšim ravnovesjem med solidarnostjo in odgovornostjo. Ko se bodo zakonodajni instrumenti

junija 2026 začeli uporabljati, bo pakt postopno okrepil vlogo agencije pri podpiranju dobro delujočega skupnega evropskega azilnega sistema. Zato se pričakuje, da se bo delovna obremenitev agencije EUAA, ki se je po sprejetju pakta že povečala, pri stalnih in operativnih dejavnostih še dodatno povečala.

V tem okviru je bil februarja 2024 dosežen dogovor o reviziji večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027, ki za agencijo EUAA do leta 2027 vključuje dodatnih 190 milijonov EUR. Cilj tega povečanja je agenciji omogočiti, da podpre izvajanje pakta.

Akcijski načrt za obdobje 2026–2028 in prednostne naloge

Slika 2: [Strategija agencije EUAA za obdobje 2024–2029](#)

Enotni programski dokument je usklajen s prednostnimi nalogami politike Evropske komisije za obdobje 2024–2029 na področju migracij in azila, kar zagotavlja skladnost s širšimi cilji EU. V večletnem delovnem programu so na podlagi strategije agencije EUAA za obdobje 2024–2029 opredeljeni cilji agencije na štirih glavnih področjih dejavnosti: operativna podpora, usposabljanje in strokovni razvoj, znanje o azilu in horizontalne dejavnosti. Za obdobje 2026–2028 je določenih sedem strateških ciljev.

V letnem delovnem programu za leto 2026 so ti strateški cilji preoblikovani v konkretne letne cilje in ciljne vrednosti, ki so zasnovani na podlagi konkretnih dejavnosti in usklajeni z razpoložljivimi kadrovskimi in finančnimi viri.

Operativna in tehnična pomoč

Slika 3: Operativna podpora agencije EUAA na Lampedusi

S sprejetjem zakonodajnih predlogov v okviru pakta se od agencije pričakuje, da bo še naprej precej operativno prisotna, hkrati pa v okviru razpoložljivih virov razširila obseg svojih nalog.

[Operativna in tehnična pomoč](#) državam članicam bo še naprej potekala na podlagi [večletnih in kratkoročnih operativnih načrtov](#) ter načrtov posameznih projektov.

Pri podpori bo še naprej zavzemala prožen pristop, odvisno od spreminjajočih se migracijskih trendov, nastajajočih se potreb in operativnih okoliščin. Nadaljevanje dozdajšnje podpore in uvedba novih ukrepov bosta temeljila na zanesljivem *postopku določanja prednostnih nalog*, pri čemer se bodo upoštevali nujnost, pričakovani učinek, dodana vrednost EU, izvedljivost ukrepov ter razpoložljivi kadrovski in finančni viri agencije. Poleg tega se bodo operativne zmogljivosti dodatno prilagodile, da bo lahko agencija EUAA izpolnila svoje nove obveznosti v skladu s paktom.

Dosledno bo uporabljala metodologije zagotavljanja kakovosti, operativna orodja in usklajeni postopki, hkrati pa bo s pomočjo skupne metodologije med državami članicami izmenjevala dobre prakse in dodatno usklajevala kontingenčno načrtovanje. Okrepili se bodo okviri za upravljanje razporeditve sil, da se omogočijo hitri in prilagodljivi ukrepi, ob tem pa se bo v vseh operacijah uvedel mehanizem za ocenjevanje in izpostavljanje resnih ali ponavljajočih se domnevnih kršitev temeljnih pravic in obveznosti glede mednarodne zaščite ter poročanje o tem. Vsi ukrepi bodo vključevali strategije za umiritev razmer, namenjene krepitvi nacionalnih zmogljivosti in zagotavljanju dolgoročne vzdržnosti.

Agencija bo še naprej utrjevala svoje zmogljivosti za začetno odzivanje s krepitvijo podpornih funkcij, izboljševanjem načrtovanja pripravljenosti ter oblikovanjem operacij v dogovorjenem okviru, ki temelji na sistematičnih ocenah potreb in strukturiranih postopkih določanja prednostnih nalog. Napatitve osebja bodo še naprej potekale po uveljavljenih mehanizmih, tudi z vključevanjem zunanjih strokovnjakov, podprte pa bo z orodji za projektno vodenje, sistemi za spremljanje uspešnosti, tesnim sodelovanjem z nacionalnimi kontaktnimi točkami ter jasnimi operativnimi smernicami. Operativna podpora lahko vključuje tudi napatitve podpornih skupin za upravljanje migracij ter zagotavljanje ali dopolnjevanje infrastrukture, kot so oprema, začasni pisarniški prostori, objekti in osnovne storitve, vključno s tolmačenjem, medkulturno mediacijo in prevozom.

Agencija bo v skladu z okvirom pakta ob usklajevanju s koordinatorjem EU za solidarnost podpirala izvajanje stalnega mehanizma za premestitve in drugih solidarnostnih ukrepov. Prednost bodo imele države članice, ki se spoprijemajo z nesorazmernim pritiskom na zunanjih mejah EU, ter tiste, ki se srečujejo z velikimi izzivi v zvezi s sekundarnimi gibanji. Agencija bo tudi v prihodnje podpirala države EU+ pri izvajanju in usklajevanju programov ponovne naselitve in humanitarnega sprejema v sklopu mreže za preselitev in humanitarni sprejem ter s prilagojeno operativno pomočjo, instrumentom za podporo pri preseljevanju v Turčiji in drugih zadevnih tretjih državah ter s podporo zasebnemu sponzorstvu in dopolnilnim potem za sprejem.

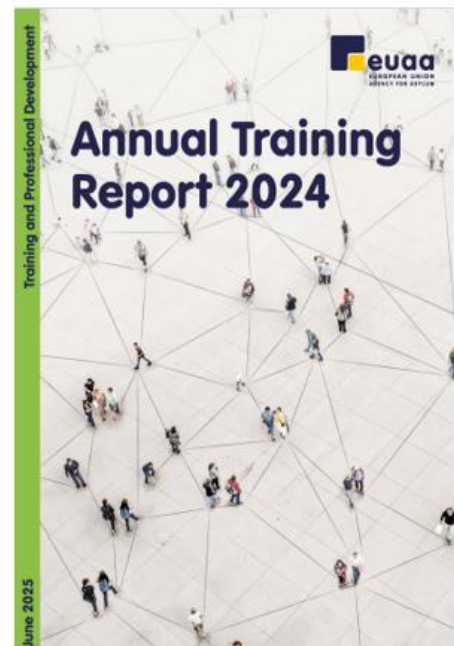
Usposabljanje in strokovni razvoj

Za krepitev sistemov za azil in sprejem po vsej EU ter za spodbujanje večje usklajenosti nacionalnih praks sta ključna usposabljanje in strokovni razvoj. Agencija bo v skladu s svojim poslanstvom še naprej načrtovala, pripravljala in izvajala visokokakovostno usposabljanje za svoje osebje ter osebje nacionalnih uprav, sodišč in nacionalnih organov, pristojnih za azil in sprejem.

Agencija bo v tesnem sodelovanju z ustreznimi strokovnimi organi dodatno razvijala evropski azilni program ter vzpostavila izkustveno skupnost, ki bo spodbujala stalno učenje in izmenjavo dobrih praks po vsej EU. Poleg tega bo razširila in upravljala ponudbo usposabljanj v zvezi z evropskim azilnim programom na podlagi ugotovljenih potreb, v skladu s standardi kakovosti za visokošolsko izobraževanje in poklicno usposabljanje ter v skladu z zakonodajnimi akti pakta o migracijah in azilu, ko se bodo ti začeli uporabljati. Za države članice, katerih azilni in sprejemni sistemi so izpostavljeni nesorazmernemu pritisku, bosta organizirana ciljno usmerjeno usposabljanje in strokovno izpopolnjevanje, vključno s strukturiranim usposabljanjem za člane podpornih skupin za azil in intervencijsko skupino za azil. Poleg tega bo v odziv na določene zahteve nacionalnih organov pripravljeno in izvedeno priložnostno usposabljanje.

V sklopu usposabljanja bodo obravnavane tudi vrzeli, ugotovljene z mehanizmom agencije EUAA za spremljanje. Za strokovnjake, vključene v misije spremljanja, bo pripravljeno in izvedeno ustrezno usposabljanje, ugotovitve spremljanja pa se bodo sistematično upoštevale pri oblikovanju zadevnega ciljno usmerjenega usposabljanja. Za podporo tem dejavnostim bo agencija še dodatno okrepila mehanizme za izbor in vključevanje strokovnjakov, ki sodelujejo pri načrtovanju in izvajanju usposabljanja, in to v sklopu stalne, priložnostne in operativne podpore.

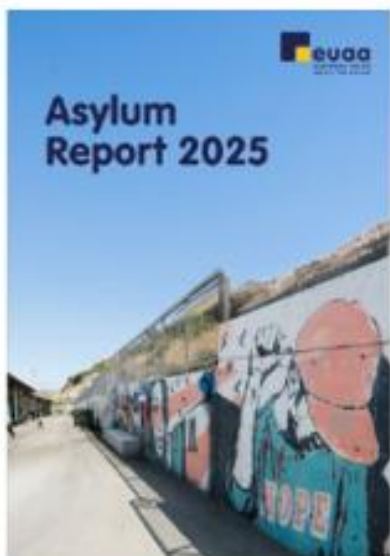
Zunaj EU se bo podpora usposabljanju partnerskih držav okrepila kot del prizadevanj za krepitev zmogljivosti v skladu s strategijo agencije za zunanje sodelovanje. Ta podpora se bo zagotavljala na podlagi že vzpostavljenih okvirov sodelovanja ter v skladu z opredeljenimi prednostnimi nalogami in razpoložljivimi viri. Sodelovanje pri usposabljanju se, kot je to ustrezno, izvaja s ključnimi deležniki, vključno z Evropsko komisijo, agencijami na področju pravosodja in notranjih zadev, Visokim komisariatom

Slika 4: [Letno poročilo agencije EUAA o usposabljanju za leto 2024](#)

Združenih narodov za begunce, Mednarodno organizacijo za migracije, Svetom Evrope ter drugimi mrežami in organizacijami za usposabljanje, tudi s civilno družbo.

Znanje o azilu in spremljanje

Slika 5: [Poročilo o azilu za leto 2025](#)

Nacionalni organi s pomočjo dokumentov in publikacij, ki jih pripravlja agencija EUAA na področju znanja o azilu, pridobijo podrobnejše informacije za bolj usklajeno odločanje o mednarodni zaščiti, hitrejšo sprejemanje odločitev in večjo enotnost pogojev za sprejem.

V skladu s ciljem pakta glede nadaljnje krepitve usklajenosti bo še naprej sodelovala z državami članicami pri pripravi skupnih analiz in smernic po državah za ključne izvorne države na podlagi informacij, ki jih ima o izvornih državah. Na zahtevo Komisije bo zagotovila tudi informacije in analizo za opredelitev varnih izvornih držav in varnih tretjih držav. Izmenjava informacij se bo še naprej spodbujala s specializiranimi državnimi mrežami, dogodki in namenskimi orodji, tudi s sistemom za poizvedovanje o informacijah o izvornih državah, službo za pomoč za zbiranje informacij o izvornih državah ter portalom z zdravstvenimi informacijami o izvornih državah, na podlagi katerih se pridobijo podatki o razpoložljivosti in dostopnosti zdravil.

Za izboljšanje ozaveščenosti o razmerah in pripravljenosti bo agencija še naprej podajala celovit in posodobljen pregled razmer na področju azila v EU, vključno s trendi, postopki in praksami v državah EU+. To vključuje zbiranje standardiziranih podatkov, pripravo napovednih analiz in strateških vpogledov ter pripravo tematskih in priložnostnih poročil. Te dejavnosti podpirajo zgodnje opozarjanje, napovedovanje, preprečevanje kriz in kontingenčno načrtovanje ter neposredno prispevajo k izvajanju pakta. Poleg tega bo agencija še naprej pripravljala letno poročilo o stanju na področju azila v EU.

Da bi agencija EUAA podprla kakovost, pravičnost in učinkovitost azilnih postopkov in sistemov za sprejem, bo v sodelovanju s strokovnjaki iz držav članic in, kot je to primerno, organizacijami civilne družbe dodatno pripravljala standarde, kazalnike, praktične priročnike, pravne publikacije in druga orodja. Uporabo in vpliv teh orodij bo proučila, med drugim tudi z analizo sklicevanj v nacionalni sodni praksi.

Poleg tega bo od leta 2026 po pilotnih poskusnih projektih leta 2025 v celoti izvedla svoj večletni program spremljanja. V okviru tega petletnega cikla se bo v vseh državah članicah spremljalo, kako se skupni evropski azilni sistem izvaja tehnično in operativno.

Po potrebi bo pregledala metodologijo spremljanja, da se bo ustrezno upošteval vpliv začetka uporabe pakta.

Horizontalne dejavnosti

Slika 6: [Strategija agencije EUAA za zunanje sodelovanje](#)

Za doseganje upravne odličnosti ostaja ključno dobro upravljanje. Agencija EUAA bo še naprej krepila sisteme notranjega nadzora, strateško načrtovanje in poročanje ter postopke upravljanja in ocenjevanja.

Za izpolnjevanje ciljev agencije je ključen usposobljen in zavzet kader. V ta namen bo z namenski anketami še naprej redno spremljala dobro počutje in zavzetost zaposlenih.

Uradnik za temeljne pravice bo zadolžen za mehanizem za pritožbe, redno poročal upravnemu odboru ter z letnim poročilom agencije o azilu prispeval k preglednosti.

Agencija EUAA bo ob usklajevanju z državami članicami in Komisijo ter v skladu z njeno uredbo o ustanovitvi in politiko EU na področju zunanjih odnosov okrepila tudi sodelovanje s ključnimi deležniki, tudi s partnerskimi državami zunaj EU. Uradniki za zvezo bodo podpirali sodelovanje v državah članicah in, odvisno od razpoložljivih sredstev, v partnerskih državah. V komunikacijskih dejavnostih bo tesno sodelovala z Evropsko komisijo, prispevala k točnim opisom razmer na področju azila in beguncev ter se borila proti širjenju napačnih informacij.

